

Το χρέος και το πρόγραμμα της κυβέρνησης

ΠΟΛΙΤΙΚΗ 01.02.2015 : 17:56

Πριν ακόμη αρχίσει τη διαπραγμάτευση με τους εταίρους, η κυβέρνηση δηλώνει ότι ήρθε το τέλος των Μνημονίων και της τρόικας, ενώ ταυτόχρονα διεκδικεί σημαντική ελάφρυνση χρέους. Υπουργοί ανακοινώνουν το πάγωμα των ιδιωτικοποιήσεων που βρίσκονται σε εξέλιξη και δηλώνουν ότι το πρόγραμμα παροχών που εξήγγειλε προεκλογικά, ύψους 12 δισ., θα εφαρμοστεί πλήρως. Το χάσμα μεταξύ του προγράμματος του ΣΥΡΙΖΑ και του Μνημονίου προαναγγέλλει δύσκολη διαπραγμάτευση. Οι πιστωτές ζητούν ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς σε βάθος χρόνου και διαρθρωτικές αλλαγές που στηρίζουν την επιχειρηματικότητα και την εξωστρέφεια, ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ προσβλέπει σε κείνσιανή αύξηση της ζήτησης μέσω αύξησης μισθών και συντάξεων, με ταυτόχρονο πάγωμα του προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων και κατάργηση διαρθρωτικών αλλαγών που έχουν ήδη γίνει.

Το Δημόσιο έχει δανειακές ανάγκες πάνω από 20 δισ. φέτος, που κανείς δεν είναι πρόθυμος να καλύψει αν η κυβέρνηση δεν επαναφέρει το πρόγραμμα σε τροχιά. Με άδεια ταμεία και χωρίς πρόσβαση στις αγορές, ο μόνος τρόπος να εξασφαλιστεί χρηματοδότηση είναι η συμφωνία με τους πιστωτές. Η εναλλακτική επιλογή είναι η άτακτη χρεοκοπία, με οδυνηρές επιπτώσεις στο τραπεζικό σύστημα και την προοπτική παραμονής της χώρας στην Ευρωζώνη. Μία μακρά περίοδος αβεβαιότητας θα αποβεί σε βάρος της ανάκαμψης της οικονομίας, καθώς το κράτος θα απομυζά τα ελάχιστα εγχώρια δανειακά κεφάλαια που απομένουν. Τα χρονικά περιθώρια είναι ασφυκτικά. Το ευρωπαϊκό σκέλος του προγράμματος λήγει στο τέλος Φεβρουαρίου και αν δεν ανανεωθεί με αίτημα της κυβέρνησης, τα ελληνικά χρεόγραφα δεν θα είναι αποδεκτά ως ενέχυρο στην ΕΚΤ για παροχή ρευστότητας. Οι τράπεζες θα πρέπει επομένως να αντλήσουν ρευστότητα από την ΤτΕ μέσω του έκτακτου μηχανισμού παροχής ρευστότητας ELA, που επιβαρύνει το κόστος κατά 1,5%. Ταυτόχρονα το Δημόσιο θα αναγκαστεί να εξυπηρετήσει το χρέος του αποκλειστικά με εσωτερικό δανεισμό ώσπου να επιτευχθεί συμφωνία με τους πιστωτές. Αν δεν έχει επιτευχθεί συμφωνία μέχρι τον Μάιο, πριν λήξουν ομόλογα του Δημοσίου 7 δισ. ευρώ που έχει στην κατοχή της η ΕΚΤ, πάμε ολοταχώς για άτακτη χρεοκοπία και τελικά για έξοδο από την Ευρωζώνη.

Ο κ. Βαρουφάκης πιστεύει ότι το χρέος προς τους επίσημους πιστωτές δεν είναι βιώσιμο και πρέπει να «κουρευτεί». Έχει δίκιο. Παρά τη σημαντική διαγραφή χρέους που πέτυχε το PSI του 2012, ο λόγος χρέους προς ΑΕΠ είναι υψηλότερος σήμερα από ό,τι ήταν πριν από το PSI. Η καθυστέρηση στο PSI και η εξαίρεση των τραπεζών του Ευρωσυστήματος αποτελούν ισχυρά επιχειρήματα υπέρ μιας διαγραφής μέρους του χρέους προς τον επίσημο τομέα. Όμως εφάπαξ μείωση του χρέους χωρίς ανάπτυξη και δημοσιονομική σταθερότητα δεν οδηγεί σε βιωσιμότητα. Η μετάβαση σε βιώσιμη πορεία χρέους απαιτεί δράσεις σε πολλά μέτωπα: (α) διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που αυξάνουν την αναπτυξιακή δυναμική της χώρας, (β) παρεμβάσεις στο ασφαλιστικό και στις κρατικές δαπάνες που θα διασφαλίσουν ότι η Ελλάδα θα μπορεί να διατηρήσει πρωτογενή πλεονάσματα μεσοπρόθεσμα, (γ) επίλυση του προβλήματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων ώστε οι τράπεζες να μπορέσουν να χρηματοδοτήσουν επενδύσεις διατηρώντας κεφαλαιακή επάρκεια, και (δ)

αναδιάρθρωση του χρέους προς τον επίσημο τομέα. Χωρίς ουσιαστική πρόοδο και στις τέσσερις αυτές κατευθύνσεις, το χρέος δεν θα καταστεί βιώσιμο.

Το πρόβλημα της κυβέρνησης είναι ότι έχει υποσχεθεί παροχές με τα λεφτά των άλλων, ενώ πλήττει ανεπανόρθωτα την προοπτική ανάκαμψης της οικονομίας με τις εξαγγελίες περί ανάκλησης επίπονων διαρθρωτικών αλλαγών (αγορά εργασίας, ασφαλιστικό, παιδεία, Δημόσιο) και παγώματος των ιδιωτικοποιήσεων που είναι η κυριότερη πηγή ξένων επενδύσεων και θέσεων απασχόλησης. Η Ελλάδα χρειάζεται μικρότερο κράτος με λιγότερους φόρους για να μεταφερθούν μαζικά πόροι στον εξωστρεφή ιδιωτικό τομέα της οικονομίας για να βγούμε οριστικά από το αδιέξοδο στο οποίο μας οδήγησαν ο κρατισμός και οι πελατειακές σχέσεις. Αν η κυβέρνηση πραγματικά ενδιαφέρεται για την κοινωνική ισότητα, και όχι για τη διαίωσή της στην εξουσία, θα πρέπει να υλοποιήσει άμεσα πολιτικές που προβλέπονται στο μνημόνιο: Κατάργηση των συντάξεων κάτω από τα 62 χρόνια, σταδιακή εξάλειψη των ανισοτήτων στις εισφορές και συντάξεις μεταξύ «ευγενών» και άλλων Ταμείων, και κατάργηση των φόρων υπέρ τρίτων. Αυτά είναι τα κατ' εξοχήν συμπτώματα του πελατειακού κράτους που ο ΣΥΡΙΖΑ λέει ότι θέλει να καταργήσει. Την ώρα που η κυβέρνηση εξαγγέλλει πρόσθετη δαπάνη 1 δισ. ευρώ για συντάξεις, ο γ.γ. Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Ρωμανιάς προειδοποιεί για αδυναμία πληρωμής των υπαρχουσών συντάξεων τους επόμενους μήνες.

Η παραμονή της Ελλάδας στην Ευρωζώνη προϋποθέτει συμφωνία με τους εταίρους μας για ένα πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων που θα συνοδεύεται από ελάφρυνση χρέους. Εφόσον οι εταίροι αποκλείουν το «κούρεμα», θα μπορούσαμε να ζητήσουμε μείωση των τοκοχρεολυσίων με άλλους τρόπους. Για παράδειγμα, θα μπορούσαμε να ζητήσουμε ένα χαμηλότοκο, μακροπρόθεσμο δάνειο από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας, με κεφαλαιοποίηση τόκων για μία δεκαετία, ώστε να αποπληρώσουμε το ανεξόφλητο υπόλοιπο των δανείων που μας χορήγησε το ΔΝΤ, ύψους 24 δισ. ευρώ με μέσο επιτόκιο 3,5%. Αυτό θα μας απάλλαζε από πληρωμή τόκων 850 εκατ. ευρώ τα επόμενα χρόνια, μειώνοντας ισόποσα το πρωτογενές πλεόνασμα που πρέπει τελικά να πετύχουμε για να πληρώνουμε τους τόκους χωρίς προσφυγή σε δανεισμό. Το ίδιο θα μπορούσαμε να κάνουμε με τα 27 δισ. ευρώ ομολόγων Ε.Δ. στα χέρια του ευρωσυστήματος. Λύσεις υπάρχουν, αρκεί να επικρατήσει η λογική ώστε οι διαπραγματεύσεις να μην οδηγηθούν σε αδιέξοδο, πυροδοτώντας πανικό στις τράπεζες και αδυναμία πληρωμής των υποχρεώσεων του Δημοσίου.

* Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι ερευνήτρια του CIGI και αντιπρόεδρος της Δράσης.